

20160503
Granskningsversion

Naturvärdesinventering vid Hemmesta, Värmdö kommun

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Hammar Locum Metior AB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion:
Uppdragsansvarig: Johan Allmér
Foton: Om inget annat anges: Johan Allmér
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Naturvärdesinventeringens syfte	4
Metodik	4
Osäkerhet i bedömningen	4
Allmän beskrivning av området.....	5
Naturvårdsarter	6
Rödlistade arter.....	6
Signalarter	6
Arter i artskyddsförordningen	6
Groddjur.....	6
Delområden och Naturvärdesbedömning	7
Naturvärdesklasser	7
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3	7
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4.....	10
Ekologiska samband	12
Känslighet.....	13
Referenser	14
Skriftliga källor	14
Digitala källor	14

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Hammar Locum Meteor AB genomfört en naturvärdesbedömning vid Hemmesta i Värmdö kommun. Naturvärdesbedömning och sammanställande av rapport för naturvärdena har gjorts av ekolog Johan Allmér Ekologigruppen AB. Fältarbetet utfördes vid ett tillfälle under april månad 2016.

Naturvärdesinventeringens syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen är att få kännedom om områdets naturvärden. Inga naturvärdesinventeringar är kända från området sedan tidigare.

Metodik

Området besöktes i fält vid ett tillfälle under april 2015. Ekologigruppen har utfört naturvärdesinventeringen enligt SIS-standard (SS 199000:2014), nivå medel med tillägget att även naturvärdesklass 4 – vissa naturvärden registrerades. Vid naturvärdesinventeringen inventerades naturmiljöerna på förekomst av ekologiskt värdefulla strukturer, som till exempel förekomst av gamla träd och död ved, samt naturvårdsarter. Utifrån detta avgränsades ett antal områden med naturvärden. Ett utdrag ur Artdatabankens databas över rödlistade arter har också gjorts.

En översiktlig inventering av groddjur gjordes också i och med att delar av undersökningsområdet var så pass fuktigt.

Befintlig kunskap om området biologiska värden har eftersökts i följande databaser och litteratur:

- Artportalen
- Länsstyrelsens GIS sidor
- Skogens pärlor

Osäkerhet i bedömningen

Ingen fullständig artinventering av samtliga organismgrupper genomfördes utan endast ett artsök med fokus på naturvårdsarter inom artgrupperna kärlväxter, mossor, lavar och svampar i samband med naturvärdesbedömningen. Solbelysta, grova gamla tallar inventerades på förekomst av ingångs- och kläckhål av vedlevande insekter som reliktböck och svart praktbagge. Naturvärdesinventeringen genomfördes under tidig vår vilket gör att en viss osäkerhet i värdebedömningen finns eftersom vissa naturvärden och artgrupper är lättare att kartlägga vid andra årstider och kan ha förbisetts, framför allt kärlväxter och svampar. En bedömning har gjorts av delområdenas potential att hysa värdearter och delområdena har därefter tilldelats det högsta värde det bedöms ha potential för, med hänvisning till försiktighetsprincipen.

Allmän beskrivning av området

NVI Hemmesta
Granskningsversion
2016-05-03

Det undersökta området ligger vid Hemmesta i Värmdö kommun. Det inventerade området är ett grönområde som ligger omgärdat av bebyggelse. Den västra delen av området består av en blandskog med gran och diverse lövträd (delområde 4). Träden är huvudsakligen av yngre åldrar. Några yngre ekar förekommer även i området. Floran tyder på att området tidigare har varit öppnare, delar är även tomtmark.

Öster om blandskogen övergår skogen till en fuktig lövblandskog med inslag av klibbal och asp (delområde 5). Inslag av lite grövre träd förekommer, annars är träden av klenare dimensioner. Den sydvästra delen av blandlövs skogen är inte lika fuktig som övriga delar av delområdet.

Blandlövs skogen fortsätter sedan mot öster i en dalgång, som även den är fuktig med mindre vattensamlingar (delområde 8). Träden är även här relativt unga och klena och har ett stort inslag av lövsly. Inslag av några äldre ekar och ett par aspar förekommer dock, i den västra delen växer även några äldre tallar utmed gångbanan som går utmed den västra kanten av delområdet.

Mot öster vidtar en hållmarksdominerad barrblandskog med inslag av gammal tall (delområde 9). Barrblandskogen är småkuperad med ett stort inslag av berghällar. På berghällarna växer gammal gles tallskog medan det i sänkorna växer gran och tall, bitvis förekommer en del lövträd.

Norr om delområde 8 ligger en liten höjd med ett relativt stort inslag av ek, även asp, björk och gran förekommer på höjdpartiet (delområde 2). Inslaget av slyvegetation är ganska stort. Väster om delområdet ansluter en tallskog med inslag av gammal grov tall (delområde 1). Många av tallarna är skuggade av höghusen som ligger väster därom.

Intill skolgården i den södra delen av undersökningsområdet ligger ett mindre parti med gammal tall (delområde 6). I direkt anslutning till tallpartiet växer några äldre ekar och ett annat ädellövträd som torde vara en lönn (delområde 7).

Naturvårdsarter

I undersökningsområdet noterades tre stycken naturvårdsarter. Med naturvårdsarter avses rödlistade arter, signalarter och andra indikatorarter för värdefulla biotoper.

Rödlistade arter

Enligt ett utdrag från Artdatabankens databas över rödlistade arter finns inga rödlistade arter funna inom undersökningsområdet sedan tidigare.

I denna naturvärdesbedömning hittades en rödlistad art:

Tallticka, *Pheellinus pini* (nära hotad NT) lever som parasit på gamla levande tallar. Svampens fruktkroppar uppträder som regel på tallar som är 100-150 år eller äldre. För att den skall kunna fortleva krävs kontinuitet av så gamla tallar inom ett skogsområde. Talltickan är spridd i stora delar i Sverige och finns framförallt i skogar med naturskogsrester, i hållmarkstallskog eller där gamla tallar förekommer i kulturmark. I undersökningsområdet hittades arten i delområde 1, 6, 9.

Signalarter

Tallticka, se beskrivning ovan.

Lönnlav, *Bacidia rubella*, växer på skuggiga äldre ädellövträd. Arten indikerar viss kontinuitet av äldre ädellövträd och miljöer med ett, för många krävande arter, gynnsamt mikroklimat. Arten hittades i delområde 7.

Arter i artskyddsförordningen

Blåsippa, *Hepatica nobilis*, växer på torr till frisk mark, framför allt i lövskogar men i Uppland växer den även i kalrika barrskogar. Blåsippa är allmänt förekommande i Stockholmsområdet men är fridlyst och omfattas av artskyddsförordningen. Samråd med länsstyrelsen bör föras om huruvida dispens för arten behöver sökas inom ramen för projektet.

Groddjur

Inga groddjur observerades vid inventeringstillfället. De vattensamlingar som finns inom området bedöms torra ut under sen vår vilket gör att de inte fungerar som fortplantningslokaler för groddjur.

Teckenförklaring

— Gräns för undersökningsområde

■ Naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde

■ Naturvärdesklass 4, visst naturvärde

1 - 9 Nummer på delområden med naturvärden

Figur 1. Översiktskarta med delområden och naturvärdesklass. Gula områden visar på påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3, gröna områden visar på visst naturvärde – naturvärdesklass 4. Nummer 1 – 9 anger respektive område/objekts nummer och återfinns i beskrivning av naturvärden nedan. Röd heldragen linje anger ungefärligt undersökningsområde.

Naturvärdesklasser

Nedan presenteras de delområden som har bedömts hysa naturvärden i någon grad. Siffrorna som finns på kartan återfinns i rubriken för respektive område. Avgränsningen av polygoner (områden) bedöms ha en noggrannhet på ca 2,5 - 5 meter.

Inga naturvärdesobjekt av högsta och högt naturvärde (naturvärdesklass 1 och 2) bedöms finnas inom undersökningsområdet.

Nedan beskrivs de ingående naturvärdesobjekten (delområdena) översiktligt. För naturvärdesklassen påtagligt naturvärde finns en beskrivning och ett motiv till naturvärdesbedömning medan det för naturvärdesklassen visst naturvärde endast ges en kort rubriktext för respektive naturvärdesobjekt.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Objekt 1. Tallskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger i den norra delen av undersökningsområdet och består av gammal tallskog. Skogspartiet är relativt glest bevuxet och inslaget av gamla tallar är relativt stort men även yngre tallar förekommer också. I kanterna växer en del lövträd och lövsly vilket bitvis beskuggar de gamla tallarna, likaså är flera tallar beskuggade av höghusen som står väster om området.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Gammal tall, hålträäd av tall.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Tallticka (NT).

Signal- och indikatorarter

Tallticka (S).

Objekt 2. Lövblandskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger intill delområde 1 och utgörs av ett höjdparti med lövträäd. Flera ekar växer i området, varav några som är lite grövre. Inga riktigt grova gamla ekar förekommer dock. Ekarna är förhållandevis högväxta och har troligen vuxit upp bland andra träd då kronorna är förhållandevis täta. Inom området växer även asp, björk och gran. Död ved förekommer mycket sparsamt.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Död ved av lövträäd.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Lönnlav (S).

Objekt 3. Parti med gamla tallar

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger sydost om höghusen och består av ett antal gamla tallar. Träden står ganska glest. Inslaget av lövsly är dock stort vilket beskuggar flera av tallstammarna.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Gammal tall.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Inga signalarter eller indikatorarter funna.

Objekt 6. Parti med tallar

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger intill skolgården i den södra delen av undersökningsområdet och består av några gamla tallar. Tallarna är solexponerade men inga spår av naturvårdsintressanta insekter kunde hittas.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Gammal tall, hålträd av tall.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Tallticka (NT).

Signal- och indikatorarter

Tallticka (S).

Objekt 7. Ädellövträd

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger intill delområde 6 och består av några äldre ekar och vad som bedöms vara en äldre lönn. Träden står delvis i en svag sluttning.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Död ved av lövträd, gamla ädellövträd.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Lönnlav (S).

Objekt 9. Barrblandskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger i den östra delen av undersökningsområdet och består av en olikåldrig barrblandskog. I området finns ett stort inslag av hällar, på dessa växer gles tallskog där inslaget av gamla träd är stort. I de låglänta partierna är skogen mer högvuxen med gran och gammal tall. Inslag av björk och asp förekommer också. Död ved förekommer sparsamt i klenare dimensioner.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha visst artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Gammal tall, hålträd av tall, död ved av barrträd.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Tallticka (NT).

Signal- och indikatorarter

Tallticka (S).

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

För de delområden som är klassade som visst naturvärde, klass 4 finns inga fynd av naturvårdsarter gjorda. Naturvärdesbedömningen bygger på förekomst av ekologiska strukturer som bedöms ha vissa värden för biologisk mångfald och som på sikt kan utgöra miljöer för skyddsvärda arter.

4. Blandskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger i den västra delen av undersökningsområdet och utgörs av en blandskog med lövträd och gran. Några ekar förekommer i området men de är relativt unga. Området har tidigare varit betydligt öppnare och troligen delvis varit ängsmark.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha obetydligt artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av naturvårdsarter och ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Hamlade ädellövträd.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Blåsippa (S).

5. Fuktskog med lövträd

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger i den västra delen av undersökningsområdet och består huvudsakligen av ett fuktstråk glest bevuxet med lövträd. Huvudsakligen förekommer asp och klibbal. Träden är huvudsakligen relativt unga men några grövre träd förekommer också. Några av träden som står i de fuktigaste delarna har trädssocklar. Inslaget av lövsly är stort.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha obetydligt artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av ekologiska strukturer motiverar bedömningen.

Värdefulla strukturer och funktioner

Trädssocklar.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Inga signal- eller indikatorarter funna.

8. Blandlövsskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Delområdet ligger i en dalgång norr om skolan. Dalgången är bevuxen med lövträd, varav några träd är ek. Grövre träd förekommer sparsamt och representeras framför allt av ek, men även några grövre aspar förekommer. Delar av området var mycket fuktigt vid inventeringstillfället. Inslaget av lövsly är stort.

Naturvärdesbedömning

Området bedöms ha obetydligt artvärde och visst biotopvärde. Enstaka förekomster av ekologiska strukturer motiverar bedömningen. Vissa värden för insekter och fåglar.

Värdefulla strukturer och funktioner

Hålträd av asp, död ved av lövträd.

Naturvårdsarter

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter funna.

Signal- och indikatorarter

Inga signal- eller indikatorarter funna.

NVI Hemmesta
Granskningsversion
2016-05-03

Ekologiska samband

Områdets naturvärden är framför allt knutna till gammal tall vilket är väl representerat även utanför undersökningsområdet. Området bedöms också ha starka ekologiska samband med intilliggande skogsområden. Det stora skogsområdet öster om undersökningsområdet utgörs till större delen hållmarkstallskog med stort inslag av gammal tall. De utpekade delområdena med gammal tall inom undersökningsområdet får dock anses ha begränsad betydelse som spridningslänk med avseende på ekologiska samband för arter knutna till tall. Detta beror framför allt på att det är relativt begränsade tallförekomster inom undersökningsområdet. Det är dock viktigt att ta hänsyn till de gamla tallarna så långt det är möjligt för att inte försämra förhållandena ytterligare inom undersökningsområdet.

Generella ekologiska samband finns framför allt knutna till lövblandskogarna. Framför allt bidrar de till att underlätta för arter att röra sig inom området. Det bedöms vara viktigt att bibehålla någon typ av grönstråk genom områdets fuktigare delar då det är ett kraftigt minskande miljö, samt att många arter gärna förflyttar sig i denna typ av miljö. Norr om undersökningsområdet går en större väg som bedöms vara en barriär för många arter, exempelvis mindre däggdjur och groddjur.

Känslighet

NVI Hemmesta
Granskningsversion
2016-05-03

Då naturvärdena huvudsakligen är knutna till träd är de givetvis känsliga för att enskilda gamla träd och skogspartier avverkas. Avverkas träden försvinner livsmiljöerna direkt för en rad arter knutna till dessa. Vid en exploatering av dessa miljöer riskerar naturvärden knutna till tall, och till viss del ek att gå förlorade då träden avverkas eller beskuggas kraftigt av nya hus. Det är därför viktigt att spara gamla träd som solitära träd i solexponerade lägen där så är möjligt. Ensamma, solexponerade tallar och ekar utgör viktiga livsmiljöer för framför allt vedlevande insekter. Genom att göra så skapar man förutsättningar för delar av naturvärdena knutna till träden att finnas kvar i området. Indirekt kan bebyggelse intill gamla träd göra att dessa beskuggas kraftigt vilket missgynnar många vedlevande insekter knutna till exempelvis gammal solexponerad träd. Anläggande av hårdgjorda ytor mellan träd gör att naturvärden som till exempel marklevande svampar och kärlväxter som är knutna till markskiktet går förlorade.

Avverkade, gamla träd av tall och ek läggs med fördel ut på solexponerade ställen. Denna åtgärd gynnar flera vedlevande insekter och svampar som är beroende av död tall- och ekved.

Referenser

Skriftliga källor

Gärdenfors, Ed. 2010. Rödlistade arter i Sverige.

Naturvårdsverket 2008. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Norén, M., Nitarc, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen 2000

Digitala källor

Artdatabanken 2016, utdrag ur databasen över rödlistade arter.

Skogens källa,

http://www.svo.se/minskog/templates/svo_se_vanlig.asp?id=10440 Skogsstyrelsen.